

ASTRID LINDGREN

ROSVIA,

ryövärintytär

WSOY

Ruotsinkielinen alkuteos
Ronja Rövardotter

Teksti © Astrid Lindgren 1981/Saltkråkan AB
Kuvat © Katsuya Kondo
Suomenkielinen laitos © Tuula Taanila ja WSOY 1981, 2017
Tarkistettu suomennos 2015
Päälyksen kuvitus © NHK • NEP • Dwango, licensed by
Saltkråkan AB
ISBN 978-951-0-43227-3
Painettu EU:ssa

Astrid Lindgren

ROVINA,

ryövärintytär

Kuvittanut Katsuya Kondo

Suomentanut Tuula Taanila

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

1

Sinä yönä, jona Ronja syntyi, kävi ukkonen kallioltien yllä. Oli sellainen ukkosyö, että koko Matiaksenmetsän väki ryömi kauhuissaan koloihinsa ja loukkoihinsa. Vain julmat syöjätärmaahiset, ajattarat, rakastivat ukonilmaa yli kaiken ja lensivät ulvoen ja kirkuen Matiaksenvuoren ryövärilinnan ympärillä. Ajattarat häiritsivät Loviisaa, joka synnytti lasta, ja hän sanoi Matiakselle:

– Pelota ajattarat pois, jotta täällä on taas hiljaista. Muuten en kuule mitä laulan!

Loviisa nimittäin lauloi synnyttäessään. Niin synnyttäminen kävi helpommin, sanoi Loviisa, ja lapsesta ehkä tulisi iloisempaa lajia, jos se tulisi maailmaan laulun myötä.

Matias otti jalkajousensa ja sinkautti ampumaukosta muutaman nuolen.

– Tiehenne, syöjättäret! Matias huusi. – Minun on

määrä saada lapsi, nyt, tänä yönä, ettekö tajua, te liekkiöt!

– Hohoo, hänen on määrä saada lapsi tänä yönä! ulvoivat ajattarat. – Ukkoslapsen hän saa, pienen ja ruman, sen kyllä uskoo, hohoo!

Silloin Matias ampui vielä kerran suoraan kohti laumaa, mutta ajattarat vain nauroivat ilkkuen ja lensivät sitten vihaisesti ulvoen puitten latvojen yli.

Kun Loviisa makasi synnyttämässä ja laulamassa ja Matias kuritti ajattaroita parhaan kykynsä mukaan, ryövärit istuivat tulen ääressä isossa, kivisessä linnan-salissa, söivät, joivat ja pitivät yhtä pahaa elämää kuin ajattarat konsanaan. Pitihän heilläkin olla jotakin puuhaa odottaessaan. Ja totisesti nämä kaksitoista ryöväriä odottivat sitä mikä oli tornikammarissa pikapuoliin tapahtuva. Sillä koko heidän ryöväriaikanaan ei Matiaksenlinnassa ollut syntynyt yhtään ainoata lasta.

Innokkaimmin odotti Kalju-Pietu.

– Eikö se ryöväripentu kohta jo tule? hän kysyi.
– Olen jo vanha ja raihnas ja ryövärielämäni päätty pian. Tekisi hyvää nähdä uusi ryövärihuhtinas ennen kuin loppu on edessä.

Tuskin Pietu oli sanonut tämän, kun ovi avautui ja sisään syöksyi Matias ilosta suunniltaan. Hän loikki korkeita riemuhypyjä kokonaisen kierroksen salin ympäri ja huusi kuin hullu:

– Minä olen saanut lapsen! Kuuletteko te, minä olen saanut lapsen!

– Mitä lajia siitä tuli? kysyi Kalju-Pietu nurkastaan.

– Ryövärintytär, kiitos ja ylistys! huusi Matias.

– Ryövärintytär, ja tässä hän on!

Ja Loviisa astui lapsi sylissään korkean kynnyksen yli. Silloin ryövärit hiljenivät tyystin.

– Taisipa teiltä nyt mennä olut väärään kurkkuun, sanoi Matias. Hän otti tytön Loviisalta ja kantoi tätä ryövärin luota toisen luo.

– Katsokaa! Jos haluatte nähdä kauneimman lapsen, joka milloinkaan on syntynyt ryövärinlinnaan!

Tytär lepäsi Matiaksen käsivarrella ja katseli häntä valppain silmin.

– Tämä lapsi tietää ja ymmärtää jo yhtä jos toistakin, sen kyllä näkee, sanoi Matias.

– Mikä hänelle tulee nimeksi, tahtoi Kalju-Pietu tietää.

– Ronja, sanoi Loviisa. – Ihan niin kuin olen jo kauan sitten päättänyt.

– Mutta entä jos hänestä olisikin tullut poika? uteli Kalju-Pietu.

Loviisa katsoi Pietua rauhallisesti ja tiukasti.

– Jos minä olen päättänyt, että minun lapseni on Ronja, niin siitä *tulee* Ronja!

Sitten hän kääntyi Matiaksen puoleen.

– Haluaisitko että minä otan hänet nyt?

Mutta Matias ei halunnut päästää lasta. Hän seisoi hiljaa ja katsoi ihmetyksen vallassa lapsen kirkkaita silmiä, pientä suuta, mustia hiustupsuja ja avuttomia käsiä, ja hän vapisi rakkaudesta.

– Lapsi, lapsi, jo nyt pidät pienissä käsissäsi minun ryövärinsydäntäni, Matias sanoi. – Minä en tajua sitä, mutta niin se on.

– Saanko pitää häntä hetken, pyysi Kalju-Pietu, ja Matias laski Ronjan hänen käsivarsilleen kuin tämä olisi ollut kultamuna.

– Tässä on sinulle uusi ryöväriruhtinas, josta olet niin pitkään puhunut. Mutta älä pudota häntä mitä ikinä teetkin, sillä silloin on koittanut viimeinen hetkesi.

Mutta Kalju-Pietu vain hymyili Ronjalle hampaattomalla suullaan.

– Ihan niin kuin hän ei painaisi yhtään mitään, Kalju-Pietu sanoi ihmeissään ja nosti tyttöä pari kertaa.

Silloin Matias suuttui ja tempaisi lapsen itselleen.

– Mitäs sitten odotit, pölkkyä? Isoa, paksua ryöväriruhtinasta, jolla on pömppämaha ja pujoparta, vai?

Silloin ryövärit tajusivat, ettei tästä lapsesta saanut esittää huomautuksia, jos halusi pitää Matiaksen hyvällä tuulella. Eikä Matiasta ollut todellakaan hyvä ärsyttää. Niinpä he ryhtyivät tuota pikaa ylistämään ja

kiittämään vastasyntyntä. He myös tyhjensivät lapsen kunniaksi monta tuoppia olutta ja saivat näin Matiaksen hyvälle mielin. Matias istui kunniapaikalle heidän keskelleen ja esitteli kerran toisensa jälkeen ihmeellistä lastaan.

- Tämä ärsyttää Borkan hengiltä, Matias sanoi.
- Siellä se saa istua surkeassa ryöväriinpesässään ja ki-

ristellä hampaitaan kateudesta – niin: kirous ja kuolema, Borka kiristelee hampaitaan niin, että kaikki Borkanmetsän ajattarat ja männiäiset joutuvat pitelemään korviaan, sanokaa minun sanoneen!

Kalju-Pietu nyökkäsi tyytyväisenä ja sanoi tirskahtaen:

– Jo vain, hengen tämä kyllä vie Borkalta. Sillä nyt elää Matiaksen suku edelleen, mutta Borkat menevät suoraa päätä hemmettiin!

– Totta on, vahvasti Matias. – Suoraa päätä hemmettiin, se on varmaa kuin kuolema! Sillä minun tietääkseni Borka ei ole onnistunut saamaan aikaan yhtään lasta, eikä lasta taida myöskään tulla.

Silloin jyrähti ukkonen niin rajusti, ettei moista ollut Matiaksenmetsässä koskaan kuultu. Jyräys oli sitä lajia, että jopa ryövärit kalpenivat ja Kalju-Pietu, heikko kun oli, kellahti kumoon. Ronjalta pääsi yllättäen pieni surkea nyhkytys, ja se järkytti Matiasta enemmän kuin ukkosenjyrähdys.

– Minun lapseni itkee! Matias huusi. – Mitä tehdä, mitä tehdä?

Mutta Loviisa oli tyyni ja rauhallinen. Hän otti lapsen mieheltään, laski sen rinnoilleen, ja itku loppui siihen.

– Olipa se paukaus, Kalju-Pietu totesi rauhoituttuaan hänkin hiukkasan. – Se iski, saatana soikoon, lähelle!

Niin, salama oli todella iskenyt ja iskenyt niin että tuntui, sillä paljon saatiin nähdä aamun valjettua. Matiaksenvuoren huipun ikivanha Matiaksenlinna oli revennyt keskeltä kahtia. Ylimmästä muurinsakarasta alimpaan kellariholviin oli linna nyt kahdessa osassa, joiden välissä aukeni kuilu.

– Ronja, alkaapa sinun lapsuutesi suurellisesti, sanoi Loviisa seisoessaan lapsi sylissään murskautuneen muurin vierellä tarkastelemassa hävitystä. Matias raivosi kuin eläin. Kuinka mitään tällaista saattoi tapahtua hänen isiensä vanhalle linnalle? Mutta Matias ei jaksanut koskaan raivota pitkään yhden asian takia, ja hän pystyi aina löytämään jotain lohdullista.

– No jaa, nyt meidän ei ainakaan tarvitse kantaa huolta niin monesta kellariloukosta, eksyttävästä käytävästä ja kaiken maailman kamasta. Ja ehkäpä nyt kenenkään ei tarvitse eksyä Matiaksenlinnassa. Muistatte kai, millaista oli kun Kalju-Pietu kulki harhaan eikä selviytynyt takaisin neljään päivään!

Siitä ei Kalju-Pietu mielellään kuullut muistutettavan. Minkä hän sille voi, että oli käynyt niin kehnosti! Hänhän oli vain yrittänyt saada selville, miten suuri ja mahtava Matiaksenlinna loppujen lopuksi oli, ja, kuten sanottu, hän oli havainnut sen niin isoksi että siihen saattoi eksyä. Hän, raukka, oli ollut jotakuinkin puolikuollut ennen kuin oli lopulta löytänyt takai-

sin isoon linnansaliin. Kiitos ja kunnia, ryövärit olivat hoilottaneet ja loilottaneet niin, että Pietu kuuli sen pitkän matkan päähän, muutoin hän ei ehkä koskaan olisi päässyt perille.

– Koko linnaa me emme kuitenkaan ole ikinä käyttäneet, sanoi Matias. – Ja mehän voimme yhä kaikessa rauhassa asua salejamme, kammareitamme ja tornihuoneitamme niin kuin olemme aina asuneet. Minua ärsyttää vain se, että olemme joutuneet eroon huusistamme. Niin, kirous ja kuolema, se on nyt toisella puolen kuilua, ja sääliksi käy sitä ken ei pysty pidättämään, kunnes ennätämme saada aikaan uuden.

Mutta se seikka oli pian hoidettu, ja elämä Matiaksenlinnassa jatkui ihan niin kuin ennenkin. Erona tosin oli se, että linnassa oli nyt lapsi. Pieni lapsi, joka Loviisan mielestä vähitellen teki Matiaksesta ja kaikista hänen ryöväreistään enemmän tai vähemmän hupsuja. Eihän ryöväreille tosin tehnyt pahaa tulla hieman helläkätisemmiksi ja hienotapaisemmiksi, mutta rajansa kaikella. Ja kai nyt oli luonnotonta nähdä kahdentoista ryöväriin ja ryöväriruhtinaan istuvan lammasmaisesti myhäilemässä ja riemuitsemassa vain koska joku pikkuinen oli juuri oppinut ryömimään ympäri linnan kivisalia. Ihan niin kuin isompaa ihmettä ei olisi tapahtunut koskaan maan päällä. Tottaahan Ronja mennä möngerteli eteenpäin harvinaisen

nopeasti, sillä hän oli keksinyt ottaa vauhtia vasemalla jalalla ja sitäköns ryövärit pitivät kerta kaikkiaan ainutlaatuisena. Mutta kun ympäri käydään, useimmat lapset oppivat ryömimään, sanoi Loviisa. Ei siinä tarvita kovaäänisiä ilonhuutoja, eikä heidän isänsä tarvitse sen takia unohtaa kaikkea muuta ja suorastaan laiminlyödä työtään.

– Onko tarkoituksena, että Borka hoitaa kaiken ryöstelemisen myös täällä Matiaksenmetsässä? ihmetteli Loviisa katkerasti, kun ryövärit Matias etunenässä ryntäsivät kotiin ennen aikojaan vain nähdäkseen Ronjan syövän vellinsä ennen kuin Loviisa peitteli hänet yöksi liekkuun.

Mutta Matias ei ottanut sen lajin puhetta kuuleviin korviinsa.

– Ronja, kultani, kyyhkyni, Matias huusi, kun Ronja vasenta jalkaa apunaan käyttäen lähti nuolennopeasti lattian poikki Matiasta kohti niin pian kuin tämä kömpi ovesta sisään. Ja sitten Matias piti kyyhkyään sylissä ja syötti hänelle velliä kaikkien kahdentoista ryövärin katsellessa. Vellikulho oli lieden reunalla vähän matkan päässä, ja koska Matiaksen karkeat ryövärinkourat olivat vähän kömpelöt, velliä läikkyi lattialle runsaasti, ja sitä paitsi Ronja tönäisi aika ajoin lusikkaa niin, että osa velliä loiskahti myös Matiaksen kulmakarvoihin. Kun tämä tapahtui ensimmäisen kerran,

ryövärit puhkesivat niin villiin nauruun että Ronja pelästyi ja alkoi itkeä, mutta pian hän tajusi keksineensä jotain hauskaa ja teki saman mieluusti yhä uudestaan, mikä ilahdutti enemmän ryöväreitä kuin riemastutti Matiasta. Muuten kyllä kaikki, mitä Ronja teki, oli Matiaksen mielestä vailla vertaa eikä toista hänen kaltaistaan ollut maan päällä.

Jopa Loviisan oli pakko nauraa nähdessään Matiaksen istuvan lapsi polvellaan ja velliä kulmakarvoissa.

– Voi, Matias kulta, kukapa uskoisi sinua kaikkien vuorten ja metsien mahtavimmaksi ryöväriruhtinaaksi! Jos Borka näkisi sinut nyt, hän nauraisi niin että pissat menisivät housuihin.

– Se nauru kyllä loppuisi lyhyeen! Matias totesi tyyneästi.

Borka, niin, Borka oli perivihollinen. Ihan niin kuin Borkan isä ja isoisä olivat olleet Matiaksen isän ja isoisän perivihollisia. Ylimuistoisen ajan olivat Borkan ja Matiaksen suvut olleet riidassa keskenään. Molemmat olivat olleet ryöväreitä kaikkina aikoina ja kauhuna kunniallisille ihmisille, joiden täytyi hevosineen, vankkureineen ja kuormineen päästä läpi syvien metsien missä ryövärit pitivät majaa.

– Jumala auttakoon niitä, joiden on mentävä Ryövärisolan läpi, oli ihmisillä tapana sanoa, ja Ryövärisolalla he tarkoittivat kapeaa vuoristosolaa Borkan ja

Matiaksen metsien välissä. Siellä oli aina ryöväreitä väijyksissä, ja oli aivan sama, olivatko ne Matiaksen tai Borkan ryöväreitä – yhdentekeväähän se oli niitten kannalta jotka ryöstettiin. Mutta Matiaksen ja Borkan mielestä ero oli suuri. He taistelivat saaliista henkeen ja vereen ja ryöstivät reippaasti myös toisiltaan, ellei Ryövärisolan läpi kulkenut tarpeeksi monta kuormaa.

Tästä kaikesta Ronja ei tiennyt mitään, hän oli liian pieni. Ei hän tiennyt, että hänen isänsä oli pelätty ryöväriruhtinas. Ronjalle hän oli vain partainen, kiltti Matias, joka nauroi ja lauloi ja hihkui ja antoi velliä. Hänestä Ronja piti.

Mutta Ronja kasvoi joka päivä ja alkoi vähitellen tutkia maailmaa ympärillään. Kauan hän luuli, että iso kivinen linnansali oli koko maailma. Ja siellä hän viihtyi, siellä hän istui turvassa valtaisan pitkän pöydän alla ja leikki kävyillä ja kivillä, joita Matias toi hänelle kotiin tullessaan. Ehkä kivisali ei loppujen lopuksi ollut lapselle huono paikka. Siellä voi pitää monenlaista hauskaa ja siellä voi oppia paljon. Ronja piti siitä, kun ryövärit lauloivat iltaisin tulen ääressä. Hän istui hiljaa pöydän alla ja kuunteli kunnes osasi kaikki ryövärilaulut. Sitten hän yhtyi lauluun ylen kirkkaalla äänellä, ja Matias ihmetteli verratonta lastaan, joka lauloikin niin kauniisti. Tanssimaan Ronja oppi myös. Sillä päästyään oikein vauhtiin ryövärit tanssivat

ja hyppivät kuin höperöt ympäri salia, ja Ronja oppi pian, miten siinä piti mennä. Hänkin tanssi ja hyppi ja teki ryövärinloikkia Matiaksen riemuksi. Ja kun ryövärit sitten tanssin jälkeen istuutuivat vilvoittelemaan pitkän pöydän ääreen ja joivat tuopillisen olutta, Matias kerskui tyttärellään.

– Hän on kaunis kuin pieni ajattara, tietäkää se! Yhtä notkea ja tummasilmäinen ja mustatukkainen. Ikinä ei maailmassa ole nähty noin sievää lasta, tietäkää se!

Ja ryövärit nyökkäsivät ja olivat samaa mieltä. Mutta Ronja istui hiljaa pöydän alla käpyineen ja kivineen, ja kun hän katsoi ryöväreitten jalkoja ja karvaisia nah-

katossuja, hän leikki että ne olivat hänen pahankurisia vuohiaan. Vuohia hän oli nähnyt vuohitallissa, jonne Loviisa oli vienyt hänet.

Mutta kovin paljon enempää Ronja oli tuskin nähnyt pienen elämänsä aikana. Hän ei tiennyt mitään siitä, mikä oli Matiaksenmetsän ulkopuolella. Ja yhtenä kauniina päivänä Matias tajusi – vaikka se ei yhtään häntä miellyttänytkään – että nyt oli aika.

– Loviisa, hän sanoi vaimolleen. – Meidän lapsemme täytyy oppia, miten Matiaksenmetsässä eletään. Päästä hänet valloilleen!

– Jaaha, sanoi Loviisa. – Sinä siis olet vihdoinkin tajunnut sen. Tämä olisi tapahtunut jo aikoja sitten, jos minä olisin saanut päättää.

Ja siitä pitäen Ronja oli vapaa kulkemaan tahtonsa mukaan. Mutta ensin Matias opetti hänelle yhtä ja toista.

– Varo ajattaroita, harmaita männiäisiä ja Borkan ryöväreitä! hän sanoi.

– Mistä minä tiedän, mitkä ovat ajattaroita, männiäisiä tai Borkan ryöväreitä? kysyi Ronja.

– Sen kyllä huomaa, sanoi Matias.

– Jo vain sitten, sanoi Ronja.

– Ja sitten pidät varasi, ettet eksy metsään, sanoi Matias.

– Entä mitä teen, jos eksyn metsään? kysyi Ronja.

- Etsit oikean tien, sanoi Matias.
- Jo vain sitten, sanoi Ronja.
- Ja sitten varot putoamasta jokeen, sanoi Matias.
- Mitä teen, jos putoan jokeen? kysyi Ronja.
- Uit, vastasi Matias.
- Jo vain sitten, totesi Ronja.
- Ja sitten varot putoamasta Helvetinkuiluun, sanoi Matias.

Hän tarkoitti kuilua, joka jakoi Matiaksenvuoren kahtia.

– Mitä teen, jos putoan Helvetinkuiluun? kysyi Ronja.

– Sen jälkeen et tee enää mitään, sanoi Matias ja ulvahti niin kuin maailman kaikki pahuus olisi painanut hänen rintaansa.

– Jo vain sitten, myöntyi Ronja Matiaksen ulvotua tarpeekseen, – sitten en putoa Helvetinkuiluun. Mitä muuta?

– On sitä muutakin, kaikella muotoa, varsin onkin, sanoi Matias. – Mutta sen kaiken huomaat vähitellen. Mene nyt!

KITSYA

Sinä yönä, jona Ronja syntyi, kävi ukkonen kallioitten yllä. Oli sellainen ukkosyö, että koko Matiaksenmetsän väki ryömi kauhuissaan koloihinsa ja loukkoihinsa. Vain julmat syöjätärmaahiset, ajattarat, rakastivat ukonilmaa yli kaiken ja lensivät ulvoen ja kirkuen Matiaksenvuoren ryövärilinnan ympärillä...

Astrid Lindgrenin hieno ryöväriromaani herää uuteen eloon Katsuya Kondon värikuvituksessa, joka perustuu Studio Ghiblin Ronja-animaatiosarjaan.

www.wsoy.fi

9 789510 432273

N85.12

ISBN 978-951-0-43227-3